

STOCKHOLMS WEKOBLAD.

LÖRDAGEN DEN 4 JANUARII 1766.

Lärda Saker, och Rön.

L Ä K A R E N.

Skäl, med och emot omåttelighet
och Drickenskap.

Diogenes sade: at de samma woro oförenstiga ännu än Kreatur, som, då de förstode, intet drucko af den närmaste brunnen, utan stillade sin törst uti win. Jag tager ingen del i hans bannor; Men så mycket wet jag, at Darius, då han war på sin bedröfweliga flykt för Alexander, drack grumligt och orent watten och försäkrade de kringstående, at han aldrig i sin lifstid druckit med mera smäl och förnöjelse. Lärsten är det, som gör den enfaldigaste drikt til et nectar, och hungern krodde den eljest slåtaste maten, til den wälsmakeligaste. Den Socraticke Konungen Dionysius, föragtade Lacedaemonernes swarta blod-sårpor, af hvilka dessa med största nöje äto sig måtta, emedan hungern nödgade dem til bords, hwilket ej skedde med Konungen. Hunger och törst, säger gemene man, äro de bästa Kokkar, och dessa båda begärelser äro de driffiädrar, hvilka hetswa Naturen i rättat, för at reta och til omsorg för wårt wid magt hållande.

Om hunger intet gjorde ondt, skulle de mästa menniskor törsta och swälta ihjäl af efterlätenhet. Menniskan är wan at handla efter sina känslor och passioner, och hon förgäter sina nödwändigaste plikter, om intet dessa och flera dylika driffiädrar tvinga henne til deras i ägt tagande.

Det Naturen i den bästa wälmening skänkt oss, äfwen hungern och törsten, som

allenast är en tvingande erhindran at få, så på wårt wid magt hållande, hafwa wi, efter wårt hjertas egna wart, förwandlat i twenne laster, som oundwilteligen besfordra wår undergång; Wi skilja oss härigenom i från de mästa Djuren, hvilka i sit uppehälles njutande ganska sällan öfwerstrida måtteligheten, och derföre äfwen hafwa den förde delen, at de med mindre beswärtighet ganska oftare ernå deras lifstids naturliga mål, än wi. Menniskorna deremot hafwa gjordt åtaendet och drickandet til en wäldust, hware yttinnan de icke allenast begå widlöftigheter, utan hwaruti de äfwen aldeles söta en ära. Jag har i några mina blad beskrifwit denna wäldustens fara för hälsan, och jag hade trodt at det skulle gjöra så mycket större intryck hos mina Läsare, in såfrare alla de bevis varit, hvilka jag anfördt, för at wisa drinkare och frälsare måttelighetens och nykterhetens fördelar. Ide desto mindre måste jag med minnsning se, at några förhåddade swäljare och frätbular låsa mig utan uppbyggelse, och at de icke allenast wilja anföra andra bevis emot mig, utan det som wårre är, snarare öta sina widlöftigheter. Jag har nu på en tid fått ätskillige bref af detta slaget, och det skulle se ut, som wore jag ej wis på min sak, om jag intet anförde dem, emedan de innehålla skäl emot måtteligheten och nykterheten, som åtminstone äro sannolika. Jag har det förtroendet til dem af mina Läsare, som äro måtteliga, at de intet igenom dessa lösa grunder och eländiga inwändningar låta irra sig. De behöfwa allenast altid komma ihog på hwad sätt Alexander Magnus slutade sina dagar, för at öfwertrygas det frojande och drickande

Jacob M...

förer den genaste vägen till döden och för-
 härsvet. Alexander kunde uttömma 20 båg-
 gare som woro gansta stora, innan han
 wardt drucken. Han hade således den för-
 del, i hvilken drinkarena sätta så mycket för-
 tröstan, at han wäl drack mycket, men alt-
 så kunde tåla mycket. Jag har redan wi-
 sat orimeligheten af et sådant föregifwande,
 och Alexanders exempel bewisar detta i syn-
 nerhet. Macedoniern Proteas war då
 för tiden den största och måst namnkunnige
 drinkare som sants. Alexander drack den-
 na Hjelten till med sin Herculs bågare,
 hvilken war så tung, at två man måste bär-
 ra honom, och som innehöllt ungefärligen
 16 skåp. wätwaror. Denna bågaren uttöm-
 de Alexander. Men fort derpå föll han om-
 kall, dånade, och med denna dånning bör-
 jades den sjukdom i hvilken han sedan dog.

Plutarchus nekår wäl denna omständigheten
 om Alexanders död. Men han tillfår dock,
 at Alexander den samma dagen som han
 fick sin sista sjukdom, druckit ständigt. Hu-
 ru lätteligen hade icke Hjelten tunnast se sig
 öde förut, om han allenast kommit ihog det
 han sielf sedt, då Philosophen Calanus be-
 grofs, som förbrände sig sielf för hans ögon.
 Alexander hade wid detta begravnings gå-
 stabudet anställt en wad drijning, hwarwid
 den segrande hade at förwänta tre åtskilliga
 belöningar. Af dessa wad supare bleswo 35
 döda på stället, och 6 andre dogo straxt der-
 efter. Promachus sielf, som blef Seger-
 winnare i denna kampen, och uttömt et lå-
 till med 32 skåp. win, dog på tredje dagen
 efter denna segern. Sannerligen, sådana fölg-
 der böra beledsaga en så nedrig seger.
 (Fortsättning härnäst.)

Så den af C. G. J. glorde och redan för mer än halftunnat år sedan uti wederböran-
 de Consistorio til Censur aflemnade öfversättning från Engelskan af Doct. P. Dod-
 dridges *Vol*, kallad: Den sanna Gudsstrugans början och framteq, &c. och hvilken
 upplägges uti Kongl. Tryckeriet efter Hr. Doctorens och Biskopens Serenii föransaltande
 samt under des insende, emottages ännu pränumeracion à 15 Dal. Rint til nästkomman-
 de Januarii Månads slut. Och som man nopligen af de allmänna Tidningar sedt, at
 jemwål någon annan öfversatt denne *Vol* och på denne sin öfversättning utwärtat sig
 Privilegium emot eftertryckning, samt lofwat sälja sin utgåga för långt lindrigare pris;
 Alltså och på det Pränumeranterne eller någon annan Köpare af C. G. J. öfversättning
 ej heller i denna delen något må sakna, bör man afwen härmedelst försäkra det allmänna,
 at til samma pris som ofwanberörde senare öfversättare säljer sina Exemplar af denne
Vol fullständigt öfversatt, skola och de Exemplar som uti Kongl. Tryckeriet tryckas blif-
 wa lemnade: skolande af pränumeracion til hwar och en återgifwas hwad deröfwer erlagt
 blifwit: Och hafwa således alla härwid den förmon, at, utan öfning i kostnad, så af
 en så wacker *Vol* wid köpandet wälja den öfversättning som finnes lydligast wara träffad.

Meteorologiske Observationer.

Dec:	Kl. 8. f. m.				Kl. 2. e. w.				Kl. 9. e. m.			
	Bar.	Therm.	Wind.	väd.	Bar.	Therm.	Wind.	väd.	Bar.	Therm.	Wind.	väd.
28	25:92	5.u. N.	2	multit.	25:95	5.u. N.	-	multit.	26:0	5.u.	-	multit.
29	26:27	4. N.	1	multit.	26:4	8.u. W.	7	multit.	26:5	8.u.	-	multit.
30	26:5	6.u. N.	-	multit.	26:6	3.u. N.	1	multit.	26:5	2.u.	-	multit.
31	26:0	5.u. NW.	-	klart.	25:96	4.u. NW.	-	klart.	25:90	5.u.	-	klart.
1	25:81	4.u. NW.	-	klart.	25:83	5.u. W.	-	klart.	25:84	4.u.	-	klart.
2	25:86	7.u. N.	-	klart.	25:89	6.u. N.	-	klart.	25:90	10.u.	-	klart.
3	25:95	12.u. N.	-	multit.	25:96	8.u. N.	-	multit.	25:96	10.u.	1	multit.

Sista qv. Den 4 kl. 10 f. 95

STOCKHOLMS WEKOBLAD.

LÖRDAGEN DEN 11 JANUARI 1766.

Lärda Saker, och Rön.

L Ä K A R E N.

(Fortsättning om)

Skål, med och emot omåttelighet
och Drickenskap. 2:ne Bref
til Läkaren.

Som jag redan handlat om fölleris
ets och omåttelighetens påföljder,
så vill jag för at undvika et o-
nödigt uprepande af hwad förut
är sagt, bedja mina Läsare, at sedan de ge-
nomläst de bägge följande breffven, ännu
årkinda sig de förra bladen, som omröra
detta ämnet, emedan jag menar, at uti dem
allt det finnes, som nödigt är, til förwagan-
de af dessa lasters beröm.

Min Herre.

Nu är den tiden at wi wäl förtära alla
dagar. Nu får man först nytt lif.
Min hära Herr Läkare! Nu är det rätt en-
ligt at sitta wid bordet! Wi önska så män-
gen gång at I wore hos oss och äto med,
på det wi kunde hafwa det nöj:et at se Eder
wedertägga Eder sielf. Wårde Wån! I ä-
ren mycket för måttelighet! I skrifwen der-
om, liksom döds och lif beruwpå ankomme
at äta och dricka sig mått. Om Edra re-
glor skulle wara sanne, så måste wi alla wa-
ra så Kapade som den Chinesiska Geten Tang,
som hwilken Kavarett i sin beskrifning om
China berättar, at den har öron och näsa,
men ingen mund, och lefwer blott af luf-

ten. Säger! hwarföre misfunnen I of ma-
ten? Wi gå dock på långt när intet så wi-
da i wårt förtärande, som de tre Apicii i
Rom, hwilka äto helt annorlunda. I lä-
ren weta at den ena af dem bortlösat half-
tredje million bara i åtande, och derigenom
satt sig i sådan skuld, at han warde nödsak-
ad undersöka tillståndet af sin förmågo. Men
huru förfräckt wardt han intet, då han såg
sig allenast hafwa två gånger hundrade fem-
tjo Tusende pund öfriga? Hwad wille han
gjöra? Han såg wäl, at han wld sådan
fattigdom snart skulle swälta ihjäl, och eme-
dan hunger gör ondt, så förgaf han sig u-
taf förtwiflan med gift. Detta talar jag
lestwa för wäl Min Herre! och om wi gjor-
de på det sättet, då kunde til äfventyrs E-
dra lefnadsreglor passa för oss. Men nu stul-
le den wara ganska swärmodig utaf sig, som
wille hålla wårt mpekna oreljotts åtande för
farligt, om wi också skulle hafwa 10 andra
rätter til, och äto på det sättet alla dagar,
så lærer dock åtminstone böden intet stort föl-
ja derpå, som I förkunnen oss, och hwad
är det mer, at man ibland något öfwerla-
star magen? De gamla Philosopherna haf-
wa ju påstådt at en liten widblstighet i lef-
nadsordningen då och då, wore hälsofam, och
ärfarenheten lärer, at man kan tåla en o-
hörd mpekhet af mat utan skada för häl-
san, om man allenast har mage dertil. I
hafwen sielf för detta anfördt et exempel om
en omåttelig pojke i England, och jag kan
ännu anføra et dolift. Reinhold von Leau,
ne en Biskop i Bourges och sedan i Sens,
måste om nätterna sedan han sakwit 4 tim-
mar, nemligen en timma ester midnatten,

upplå at äta. Sedan lade han sig åter at sofwa till kl. 4 om morgonen, då han åt för andra gången. Klockan 8 åt han frukost, och sedan åt han om middagen på det sättet, som skulle han ingen ting hafwa ätit förut. 4 timmar efter middagsmåltiden åt han sin aftonward. Härpå följde den wänliga aftonmåltiden, och sluteligen förtårde han ännu wid sänggåendet en rätt. I kunn en lätt se, at hans måltider intet måtte hafwa varit små, då han om wintern satt en hel timma til bords, och om sommaren fem fjärdelar. Jag wille wäl låsa Edert om dömmen om denna mannen, innan I wiste, huru han wid så mycket mat berant sig. Förmodeligen skulle I tildömma honom en aldeles fördärwad mage, en ofskickelighet til alla kropp och sinnes skolor, och, Gud wet, hwad intet för swåra sjukdommar. Men, nej, han war en ganska munter och arbetsam man. Hans hufwud war alltid redigt. Han kunde studera och smälta maten på en gång och han war så sällan sjuk, som hade han lefwat på det aldrämätliga gaste. Han måste allenast undwika all slags kroppsrörelse, til och med gående, på det han intet skulle ännu mera reta sin hunger, och all hwad han gjorde, för at wara frisk, bestod deruti at han som ofrast intog et laxativ. Hwad sägen I Herr Läkare? kunde det intet wara godt för oss också? Wi hafwa ju ingen brist på Rhubarber. Hwad mig beträffar, så har jag intet den minsta frugtan för Gåstbud. Jag önskar håldre, då jag är på något ställe til gäst buden, at ändå Trollkarlen Michael Scott wore med af sällskapet, hwilken som ofrast anstälde Gåstbud, utan at anrätta dertill det ringaste, men sedan, när gästerna wore samlade, beswor andarna at straxt skaffa mat. Hwad för wällust måtte icke det hafwa varit, då den klåra wården började nödga sina gäster at äta, sägandes: Aten, mina wänner! Den-

na rätten är från Konungens kök i Frankrifet. Denna kommer ur Konungens kök i England. Denna från Spanien! o. s. w. Minnen wäntas på mig, då jag tänker derpå! Jag kan med rätta säga om mig: At jag aldrig åter mig mått. Jag är alltid hungrig, o. h. ändå är min mage alltid full, och likwäl åter jag aldrig för mycket! Men hwad är ordsaken dertill? Jag dricker tillika wäl derwid. Jag wet nog samt, at Plater härledde sin höga ålder derutaf at han aldrig före druckit, än sedan har först ätit sig mått. Men, tron mig, minsta delen af det gamla folket wera siewa hwaraf de blifwit gamla. Jag finner mig rätt wäl af drickandet wid maten, och fastän I afwen tadlen det mycket drickandet, så kan jag ändå omöjliggen tåla se glaset så tomt för mig. Jag hafwer Plater Bonlus exempel på min sida. Han förjade så mycket, at hon intet allenast måste dricka med alla sällskaper om dagen, utan och om natten. Et medelmätigt glas kunde ej stilla hans törst, utan den retades derutaf mera. Dertfore måste hans wänner altid ursota för honom det största glaset, och ändå seck han intet något, som war stort nog. Man måste fördenksfull låta göra för honom et ånit glas, hwilket war så stort, at det med bada händerna måtte uphöftas. Denna lärstiga Plater befant sig fullkomneligen wäl, och hade den bästa hälsa. Hwad hafwen I således derutaf Mia Herre, at I willen inbilla oss, det man ej utan at skoda hälsan kan fråga och swara? I lären wäl säga at de af mig anförde exempel angå allenast sådant folk, hos hwilka hunger och törst blifwit en sjukdom. Men då mått jag swara at jag aldrig åstundade blifwa curerad från et så angenämt ondt.

Salomon Läckergom.

(Fortsättning härnäst.)

STOCKHOLMS WEKOBLAD.

LÖRDAGEN DEN 18 JANUARI 1766.

Lärda Saker, och Rön.

LÄKAREN.

(Författning om)

Skäl, med och emot omättelighet
och Drickenskap. 2:ne Bref
till Läkaren.

Min Herre.

 hafwen uti åtskilliga af Edra æt-
prekialt reglor om måttelighet i ä-
tande och drickande, som mycket
wål påhå sig för en Munk, en Lä-
kare och en Philosoph. Men, jag måste sä-
ga Eder, at dessa tre sällskaper i allmänhet
hafwa det felat at de intet künna werlden.
Om I på det sättet willen fortfara, at gif-
wa så stränga lefnadsreglor, lærer man snart
uphöra at läsa Eder. Ty, hwad wi borde
gjöra, om wi lefde för hälsan och dygdens
skuld, det weta wi alla. Men emedan wi
måste lefwa, för at komma fort i werlden,
så måsten I gifwa oss andra reglor, som
kunna wärkställas. I början trodde jag det
om Eder. Men, det ser ut som I förgjäs-
tit Eder själf. I skrifwen uti et Edert sje-
le; // Hwar och en Menniska, ifrån den fri-
// æste Konung, til den köpte trälen, har
// efter sitt stånd sina pligter, hwilka han
// måste i agt taga, fastän han derwid skul-
// le afwenþra både lif och hälsa o. s. w. //
Til dessa pligter, Min Herre, höra också ä-
tandet och drickandet. Emedan man bö-
wara sällskapslik så länge man är i werlden,
så måste man göra allt med, skulle man och

så snart derwid upoffra sig. Men efter I
ären så friskostlig med exempel på stor måt-
telighet och nyckerhet så stolen I weta at jag
också kan anföra några, som äro på min si-
da. Triumbus Marcus Antonius, war wis-
serligen ingen slät man, och ända berättar
oss Plinius om honom, at han self skrifwit
en bok om sin egen drickenskap. Willen I
weta Philosopher, som warit af min me-
ning, så läsen hwad Athenæus berättar om
bägge Philosopherna Laepdes och Timon;
Dessa bägge Herrar woro två dagar mid et
gästabad, derest de drucko sig måldret fulla.
Den första dagen måste Laepdes drucken gå
bort, det samnata hände Timon dagen der-
på, och en sådan waduppinning war bland de
gamla Philosopherna intet sällsynt. I måsten
betänka, at det åtminstone gifwes så många
exempel emot, som för måtteligheten. Men
hwad Edra hotelser beträffar, at man deri
genom gör sig sul och eländig, och döer i
fortid, så måsten I weta at en man som tjänner
stora werlden, är wan at agta sit lif som
ingen ting. Ty bland alla drickare och stor-
ätare äro allenast några som fördärwa sig. De
måsta, åtminstone hälften af oss, blifwa af-
wen så wäl under sånn hälsa gamla, som
hälften af Edert partie. Fölgagteligen är
wärt hde härutinnan lifa. Sedan böra af-
wen våra Kamerater af andra hälften som
blifwa olyckeliga, betänka, at de dö i sin
kallelse, och hwem wille wäl i sin kallelse
frugta för döden? Kälna allenast efter, hu-
ru många tusende menniskor under sitt för-
flutne. Kriget bliwit ihjälknutne, eller krynms-
lingar. Huru många Princlar, Förstar,
Grefwar, Baronar, huru mycket kätt och

hederligt folk! Hwad äro wi ulla stackare wäl bättre, at wi sola hålla våra lif så dora? Hwad förbiader de förra at gå och låta skjuta sig döda eller lama? Ingen ting annat, än äran, at hafwa lämpat sig efter werldens lopp och bruk. Och älligger intet mindre at äta eller dricka of ihjäl. Wårt öde är alltid mildare, ty wi dö under våra nöjen, men de förra under det bedröfweliga arbetet at förbärfwa lif, armar och ben på sin nästa. Gör ingen slutsats från Eder på annat folk. J ären en welsig lärde, som ej känner werlden. Gåresslå of hådanester reglor huru wi wid våra förtäringar kunna äta och dricka of friska, så willa wi gärna låsa Eder och åtloda hwad J säga. Så gör Officeroren i Krig. Om han hafwer någon swär och elat flus i armen, så hörer han gärna hwad Fältskären råder honom, låter bada, smörja, och kinka med sig, som wore han et ruttit ägg. När han da änteligen blifwit frisk igen, går han för Canonerna, och låter bortskjuta hela armen. Hwad är det mer? Armen är borta, och hade kulan borttagit hufwudet, hwad wore det mer? Hufwudet wore borta. Om J meddelen of reglor, huru wi wid våra wälluster sola stöta, präferbera och åter curera of, så ären J vår ära Fältshjäre. Det skall alt ske, som J åstundar. Dricka wi i själ of dagen derpå. Hwad är det mer? så äro wi döda. Men om J säga of, dricken intet? så åtloda wi

det lilla så mycket som Officeraren, om Fältskären wille säga honom: Gå intet fram för någon Canon! Jag är för ofrigit med all högagtning, o. s. w.

L. B. von Aldrignycker.

Jag skulle hafwa för mycket at swara på detta breswet, om jag wille anföra alt som deremot kan sägas. Jag tror wäl, at detta äro Swålgarens egänteliga morimer. Ty eliest wore det obegripeligit, hwarföre alla föreställningar emot denna lasten skaffade så liten frugt. Om döden för dem är af så ringa betydelse, så är det of andra så mycket skärare, och om det hos of är en swaghet, så är dock denna swagheten ingen last, som deras är. Och detta är ordsaken hwarföre man intet är mycket frekossig i meddelande af sådana medel, som underhålla denna lasten, eller gjöra honom ö nu angenämare och behagligare. Emedlertid befaller mig Hr. Aldrignycker med orätt at jag intet föreslår druckare och frågare några medel, at åter förhjälpa hälsan, efter skedd ofverlastning. Älwen de bladen han själf anfördt äro fulla med sådana. Men de äro intet tillräckeliga. Ty wi hafwa intet annat medel, som är ofelbart, än måttelighet och nykterhet.

(Fortsättning härnäst.)

Meteorologiske Observationer.

Jan.	Kl. 8. f. w.			Kl. 2. e. w.			Kl. 9. e. m.		
	Bar.	Therm.	Vind. väd.	Bar.	Therm.	Vind. väd.	Bar.	Therm.	Vind. väd.
11	25:76	6.u. N.	1 mult.	25:71	6.u. W.	2 snögl.	25:66	5.u.	1 klarr.
12	25:75	9.u. N.	1 klarr.	25:75	8.u. N.	1 klarr.	25:75	12.u.	1 klarr.
13	25:55	6.u. W.	- klarr.	25:61	4.u. W.	- klarr.	25:63	3.u.	- mult.
14	25:47	1.ö. W.	1 mult.	25:42	3.ö. W.	1 klarr.	25:60	2.u.	1 mult.
15	25:63	3.u. W.	1 mult.	25:55	1.u. W.	1 mult.	25:54	1.u.	1 mult.
16	25:71	5.u. NW.	1 mult.	25:71	2.u. N.	- mult.	25:69	2.u.	1 mult.
17	25:59	2.u. NW.	1 mult.	25:46	2.ö. W.	- mult.	25:36	ö.	- mult.

Den 11 Nyåne kl. 3 f. w.

